

законодавстві певних питань з цього приводу може стати наслідком неналежного втілення у практичне життя цього важливого напрямку діяльності органів прокуратури України, що, безумовно, завдасть шкоди інтересам громадян та держави. Незважаючи на те, в якій формі бере участь прокурор у цивільному процесі, він реалізує конституційну функцію прокуратури — представництво інтересів фізичних, юридичних осіб, а також інтересів держави.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96- ВР // ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Дунас Т. О. Прокурор у цивільному процесі України: Сутність, завдання, повноваження: Навч. та наук.-практ. посіб. / Т. О. Дунас, М. В. Руденко. — Х.: Харків юридичний, 2006. — 340 с
3. Закон України “Про прокуратуру” від 19.11.2017 № 1789-ХІІ // ВВР України. — 2017. — № 53. — Ст. 793.
4. Цивільний процес України: Підруч. / За ред. Ю. С. Червоного. — К.: Істина, 2007. — 392 с

Бондаренко Юлія Геннадіївна

помічник судді апеляційного суду Одеської області

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ В КОНТЕКСТІ ОНОВЛЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

В контексті внесених змін до Цивільного процесуального кодексу України хотілось звернути увагу на такі організаційно-правові питання розгляду цивільних справ в суді.

Щодо представництва сторін в спорі. На даний час питання щодо права представляти сторін в процесі залишається актуальним і достатньо обговорюваним. Для того, аби чітко та остаточно визначитися з цим питанням необхідно звернути увагу на те, що відповідно до статті 131.2 Конституції України виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту

соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена. Одночасно з цим, відповідно до п. 11 ч. 16.1 з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» представництво відповідно до пункту 3 частини першої статті 131.1 та статті 131.2 Конституції виключно прокурорами або адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 1 січня 2017 року; у судах апеляційної інстанції - з 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції - з 1 січня 2019 року. Вказаний Закон набрав чинності через 3 місяці з дня його опублікування, а саме 30 вересня 2016 року. Таким чином, провадження, в справах яких розпочато до 30 вересня 2016 року, представництво сторін за довіреністю допускається, в інших же випадках, з 01 січня 2018 року в судах апеляційної та касаційної інстанції представництво здійснюється виключно адвокатами.

Щодо підтвердження витрат на оплату послуг адвоката в процесі розгляду справи. Поряд з іншими змінами до цивільного процесуального законодавства також було змінено порядок та підстави стягнення з сторони, яка зазнала поразки в процесі, витрат на оплату адвоката сторони, на користь якої було ухвалено рішення. Вказані зміни принципово змінили підхід до оплати витрат на адвоката. Частиною третьою статті 137 ЦПК України встановлено, що для визначення розміру витрат на правничу допомогу з метою розподілу судових витрат учасник справи подає детальний опис робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, та здійснених ним витрат, необхідних для надання правничої допомоги. Це означає, що сторона, яка користувалася в ході розгляду справи послугами адвоката, повинна надати до суду відповідний документ, який би підтверджував виконану адвокатом роботу, яка безпосередньо була пов'язана з ходом розгляду такої справи. Окрема обов'язкова форма такого опису чітко законодавством не встановлена. Відтак, детальний опис робіт, виконаних адвокатом, може бути оформлений у вигляді окремого документу довільної форми. В тому випадку, якщо інша сторона не погоджується з таким описом виконаних робіт та сумою коштів, які були сплачені за таке виконання, вона

може звернутися до суду з відповідним клопотанням щодо зменшення розміру витрат на послуги адвоката та, одночасно, довести, що розмір витрат був значно завищений. Для запобігання спорів щодо визначення розміру витрат на оплату послуг адвоката, представникам пропонується, враховуючи принцип співмірності, обрати відповідну форму оплати своєї праці (фіксована ставка, процентна ставка тощо). Разом з тим, єдиної рекомендації щодо форми документу, який відображав би детальний опис виконаних адвокатом робіт, а також форми оплати праці адвоката немає, а тому проблему гонорарної політики та вироблення відповідної практики варто вирішувати безпосередньо в адвокатському середовищі.

Щодо виклику сторін через оголошення. Частиною 11 статті 128 ЦПК України передбачено, що відповідач, третя особа, свідок, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме, а також заінтересована особа у справах про видачу обмежувального припису викликаються до суду через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України, яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за десять днів, а у разі розгляду справи про видачу обмежувального припису - не пізніше 24 годин до дати відповідного судового засідання. З опублікуванням оголошення про виклик особа вважається повідомленою про дату, час і місце розгляду справи. В пункті 15.8 Перехідних положень ЦПК України йдеться про те, що до початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи оприлюднення інформації щодо справи, на офіційному веб-порталі судової влади України здійснюється в порядку, визначеному Положенням про автоматизовану систему документообігу суду. З аналізу зазначених положень можна сказати, що законодавець мав на увазі створення на головному сайті судової влади відповідного розділу щодо повідомлення про судові засідання осіб, місце знаходження/проживання/роботи яких суду невідомо, через який всі суди України будуть здійснювати публікацію відповідних повідомлень. Без сумніву це надасть оперативності та зменшить витрати сторін на судовий процес. Разом з тим, Державна судова адміністрація своїм листом від 24.01.2018 року «Про розміщення оголошень про виклик на офіційному веб-порталі судової

влади України» роз'яснила, що до початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи інформація про виклик у справі відповідача, третьої особи, свідка зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме, розміщується безпосередньо судом на його офіційній сторінці веб-порталу судової влади України.

Щодо збирання доказів. На даний час в Україні створені та успішно функціонують ряд відкритих реєстрів, а також баз даних доступ до яких можна отримати за наявності відповідного електронного кабінету, що передбачає використання єдиного цифрового підпису. Відтак сторони, та їх представники – адвокати належним чином використовуючи доступ до різних джерел інформації мають отримувати відповідні достовірні дані, які мають значення для розгляду справи в суді та надавати їх до суду. Як результат, здійснення відповідних дій сприятиме оперативному, правильному та своєчасному розгляду справи по суті (не виникатиме необхідності витребувати відповідні докази за ухвалою суду), а окрім цього, запобігатиме зловживанню своїми правами іншими учасниками процесу через ненадання інформації. Зазначене також розповсюджується і на суди та суддів, які також мають доступ до відповідних реєстрів, та які, в свою чергу, з метою правильного встановлення фактичних обставин справи, повинні користуватись такими можливостями.

Щодо виділених матеріалів, які направляються до суду апеляційної інстанції. Частими є випадки, коли суди першої інстанції, надсилаючи до суду вищої інстанції апеляційні скарги на відповідні ухвали разом з виділеними матеріалами надсилають неповний пакет копій документів, які містяться в оригіналах справи. Це призводить до того, що суд апеляційної інстанції за наявними копіями матеріалів справи не має можливості розглянути апеляційну скаргу та ухвалити судові рішення. Так, доводиться повертати неналежним чином оформлені виділені матеріали цивільної справи до суду першої інстанції для їх належного оформлення, або ж взагалі витребувати повторно необхідні матеріали в інших органах. Як результат відбувається затягування розгляду справи. Необхідно зауважити, що сторонам в справі надано право в будь-який

час знайомитися з матеріалами справи, а отже, якщо сторона подає апеляційну скаргу на ухвалу суду, то з метою оперативного та своєчасного розгляду справи по суті та запобігання затягуванню судового процесу, стороні безпосередньо або через свого представника варто контролювати стан виділених матеріалів, знайомитися з ними, в тому числі і в суді апеляційної інстанції, та відповідно подавати до суду клопотання, в яких звертати увагу на відсутність потрібних копій в виділених матеріалах.

Денисова Тамара Петрівна
аспірант кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Андронов І.В.

ДЕЯКІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИЗНАННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПISУ НОТАРІУСА ТАКИМ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ВИКОНАННЮ

Останніми роками у системі захисту прав і свобод громадян зросла роль нотаріату. Це, своєю чергою, дало поштовх до його активного розвитку та перетворення в напрямі високої професійності та фінансової незалежності, оскільки нотаріат є одним із правозахисних інститутів державної гарантії дотримання законності [1, с. 62].

До проблем оскарження дій нотаріусів у судовому порядку зверталася низка вітчизняних вчених, зокрема Г. Ю. Гулевська, К. Л. Зілковська, Н. В. Ільєва, В. В. Баранкова, Н. В. Карнарук, Г. Б. Романовський, В. В. Комаров, Ю. В. Нікітін, К. І. Федорова, С. Я. Фурса та ін. Разом із тим у їхніх та інших наукових дослідженнях данна проблема аналізувалася вибірково, тому багато питань, що стосуються розгляду судами справ про визнання виконавчого напису нотаріусу таким, що не підлягає виконанню, залишаються не з'ясованими й досі.

Виконавчий напис – це розпорядження нотаріуса про примусове стягнення з боржника на користь кредитора грошових сум або передачі чи повернення майна кредитору, здійснене на документах, які підтверджують зобов'язання боржника. В основі вчинення цієї нотаріальної дії знаходиться факт безпірності відповідальності боржника. Тому вчинення виконавчого напису – це